

**Príslušné vnútroštátne orgány vykonávajúce smernicu 2010/63/EÚ
o ochrane zvierat používaných na vedecké účely**

**Pracovný dokument o orgánoch pre dobré životné podmienky zvierat a
národných výboroch na účely plnenia požiadaviek podľa smernice**

Brusel 9. – 10. októbra 2014

Komisia zriadila odbornú pracovnú skupinu, aby vypracovala usmernenia o orgánoch pre dobré životné podmienky zvierat a národných výboroch na účely splnenia požiadaviek podľa článkov 26, 27 a 49 smernice 2010/63/EÚ o ochrane zvierat používaných na vedecké účely. Všetky členské štáty a hlavné zainteresované organizácie boli vyzvané, aby nominovali odborníkov, ktorí sa zúčastnia na práci uvedenej skupiny. Odborná pracovná skupina sa stretla 11. – 12. júna 2014.

Cieľom odbornej pracovnej skupiny bolo vypracovať usmernenia a zásady osvedčených postupov, pokiaľ ide o dodržiavanie požiadaviek smernice týkajúcich sa orgánov pre dobré životné podmienky zvierat a národných výborov s cieľom uľahčiť vykonávanie smernice.

Tento dokument je výsledkom práce počas stretnutí odbornej pracovnej skupiny, diskusií s členskými štátmi, ako aj právnych informácií, ktoré poskytla Komisia. Na stretnutí 9. – 10. októbra 2014 ho podporili príslušné vnútroštátne orgány vykonávajúce smernicu 2010/63/EÚ.

Vyhlasenie o odmietnutí zodpovednosti:

Nasledujúci dokument je určený ako usmernenie, ktoré má pomôcť členským štátom a iným subjektom, na ktoré sa vzťahuje smernica 2010/63/EÚ o ochrane zvierat používaných na vedecké účely, dospieť k vzájomnému pochopeniu ustanovení obsiahnutých v smernici a uľahčiť jej vykonávanie. Všetky pripomienky treba posudzovať v kontexte tejto smernice 2010/63/EÚ. Uvádza sa v nej niekoľko návrhov, ako možno splniť požiadavky smernice. Obsah dokumentu neukladá žiadne ďalšie povinnosti nad rámec povinností stanovených v danej smernici.

Jedine Súdny dvor Európskej únie je oprávnený interpretovať právne predpisy EÚ s právne záväzným účinkom.

Obsah

Úvod	3
Súvisiace články smernice 2010/63/EÚ	4
Orgány pre dobré životné podmienky zvierat	5
<i>Prínosy účinného orgánu pre dobré životné podmienky zvierat</i>	5
<i>Štruktúra, zloženie a kompetencie požadované od orgánov pre dobré životné podmienky zvierat</i>	6
<i>Plnenie požiadaviek, pokiaľ ide o orgán pre dobré životné podmienky zvierat, zo strany malých chovateľov, užívateľov a dodávateľov</i>	9
<i>Plnenie úloh orgánu pre dobré životné podmienky zvierat</i>	10
<i>Podpora kultúry starostlivosti</i>	17
<i>Vybudovanie účinného orgánu pre dobré životné podmienky zvierat</i>	19
Národné výbory	23
<i>Prínosy účinného národného výboru</i>	23
<i>Zloženie a štruktúra národných výborov</i>	24
<i>Aké sú očakávania orgánov pre dobré životné podmienky zvierat od národného výboru?</i> .	25
<i>Plnenie úloh národného výboru</i>	25
<i>Zabezpečenie účinného národného výboru</i>	28
<i>Uľahčenie výmeny informácií na úrovni EÚ</i>	28

Úvod

Cieľom tohto dokumentu je poskytnúť informácie pre všetkých, ktorí sa zúčastňujú na dohľade nad zvieratami, a na starostlivosti o zvieratá používané vo vedeckých postupoch a na používaní takýchto zvierat, o tom, ako možno splniť požiadavky smernice týkajúce sa štruktúry a funkcie orgánu pre dobré životné podmienky zvierat (ďalej len „AWB“) (články 26 a 27) a národného výboru (článok 49).

V smernici sa stanovuje, že zohľadnenie dobrých životných podmienok zvierat by malo mať najvyššiu prioritu v kontexte starostlivosti o zvieratá, chovu a používania zvierat. Jedným z mechanizmov smernice na dosiahnutie tohto cieľa je vytvorenie AWB v každom zariadení (s možnou výnimkou pre malé zariadenia, ktoré môžu plniť úlohy AWB inými spôsobmi). AWB zabezpečujú vnútorný dohľad a poskytujú usmernenia pre každodenné uplatňovanie troch R (3R), monitorujú postup prác a hodnotia ich výsledky, a môžu zohrávať pozitívnu úlohu pri príprave návrhu projektu.

V záujme zachovania dôvery verejnosti a zabezpečenia rovnakých podmienok pre všetky strany zúčastnené v záležitostiach, ktoré sa týkajú získavania, chovu, umiestnenia, starostlivosti o zvieratá a ich používania v rámci každého členského štátu, je dôležité, aby existoval jednotný prístup k hodnoteniu projektov a uplatňovaniu 3R. Členské štáty by mali mať potrebné štruktúry a nástroje na dosiahnutie týchto cieľov, prípadne prostredníctvom národného výboru.

Tak AWB, ako aj národné výbory zohrávajú zásadnú úlohu pri vytváraní a zachovávaní primeranej atmosféry starostlivosti v rámci komunity užívateľov zvierat, ktorá sa často v praxi a následne aj v tomto dokumente označuje ako „kultúra starostlivosti“.

Napriek tomu, že AWB môžu vstupovať do postupu žiadosti o projekt, vyhodnotenie projektov predstavuje úplne samostatnú požiadavku podľa smernice. Predchádzajúca odborná pracovná skupina vypracovala usmernenia pre vyhodnotenie projektov a spätné hodnotenie, ktoré na svojom zasadnutí v septembri 2013 schválili príslušné vnútroštátne orgány na vykonávanie smernice 2010/63/EÚ¹. Tento usmerňovací dokument nie je určený na opakovanie alebo reprodukciu informácií obsiahnutých v dokumente o usmerneniach pre vyhodnotenie projektov a spätné hodnotenie.

¹ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/pdf/guidance/project_evaluation/sk.pdf

Orgán pre dobré životné podmienky zvierat

Odôvodnenie 31

„Zohľadnenie dobrých životných podmienok zvierat by v kontexte starostlivosti o zvieratá, ich chovu a používania malo mať najvyššiu prioritu. Chovatelia, dodávatelia a užívatelia by preto mali mať zriadený orgán pre dobré životné podmienky zvierat, ktorého hlavnou úlohou by bolo zamerať sa na poskytovanie poradenstva v otázkach týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat. Tento orgán by tiež mal sledovať vývoj a výsledky projektov na úrovni zariadenia, zlepšovať atmosféru starostlivosti a poskytovať nástroje na praktickú aplikáciu a včasnú realizáciu najnovšieho technického a vedeckého vývoja v súvislosti so zásadami nahradenia, obmedzenia a zjemnenia, aby sa zlepšila životná skúsenosť zvierat. Poradenstvo, ktoré orgán pre dobré životné podmienky poskytne, by malo byť riadne zdokumentované a k dispozícii na preskúmanie počas inšpekcií.“

Článok 26 – Orgán pre dobré životné podmienky zvierat

„1. Členské štáty zabezpečia, aby každý chovateľ, dodávateľ a užívateľ zriadil orgán pre dobré životné podmienky zvierat.

2. Orgán pre dobré životné podmienky zvierat tvorí aspoň jedna osoba alebo osoby zodpovedné za zabezpečenie dobrých životných podmienok zvierat a starostlivosti o ne

a v prípade užívateľa jeden vedecký pracovník. Orgán pre dobré životné podmienky zvierat dostáva informácie aj od určeného veterinárneho lekára alebo odborníka uvedeného v článku 25.

3. Členské štáty môžu povoliť malým chovateľom, dodávateľom a užívateľom, aby úlohy stanovené v článku 27 ods. 1 plnili iným spôsobom.“

Článok 27 – Úlohy orgánu pre dobré životné podmienky zvierat

„1. Orgán pre dobré životné podmienky zvierat vykonáva aspoň tieto úlohy:

a) personálu, ktorý manipuluje so zvieratami, poskytuje poradenstvo o záležitostiach týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat v súvislosti s ich získaním, umiestnením, starostlivosťou o ne a ich používaním;

b) personálu poskytuje poradenstvo o uplatňovaní požiadavky nahradenia, obmedzenia a zjemnenia a informuje ich o technickom a vedeckom vývoji v oblasti uplatňovania tejto požiadavky;

c) zavádza a skúma interné prevádzkové postupy, pokiaľ ide o monitorovanie, podávanie správ a následné opatrenia v súvislosti s dobrými životnými podmienkami zvierat umiestnených alebo používaných v zariadení;

d) sleduje vývoj a výsledky projektov, pričom zohľadňuje účinok na používané zvieratá, a identifikuje prvky, ktoré ďalej prispievajú k nahradeniu, obmedzeniu a zjemneniu, a poskytuje o týchto prvkoch poradenstvo, a

e) poskytuje poradenstvo v súvislosti s režimami na navrátenie zvierat do domácej starostlivosti vrátane vhodnej socializácie takýchto zvierat.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa záznamy o poradenstve, ktoré poskytol orgán pre dobré životné podmienky zvierat, ako aj o rozhodnutiach prijatých v súvislosti s týmto poradenstvom uchovávali aspoň tri roky.

Záznamy sa na požiadanie predložia príslušnému orgánu.“

Národné výbory

Odôvodnenie 48

„Existuje potreba zabezpečiť jednotný prístup ku stratégiám hodnotenia projektov a preskúmania na národnej úrovni. Členské štáty by mali zriadiť národné výbory na ochranu zvierat používaných na vedecké účely, ktoré budú poskytovať poradenstvo príslušným orgánom a orgánom pre dobré životné podmienky zvierat s cieľom presadzovať zásady nahradenia, obmedzenia a zjemnenia. Sieť národných výborov by mala zohrávať úlohu pri výmene najlepších postupov na úrovni Únie.“

Článok 49 – Národný výbor na ochranu zvierat používaných na vedecké účely

„1. Každý členský štát zriadi národný výbor na ochranu zvierat používaných na vedecké účely. Národný výbor poskytuje príslušným orgánom a orgánom pre dobré životné podmienky zvierat poradenstvo v záležitostiach, ktoré sa týkajú získavania, chovu a umiestnenia zvierat, starostlivosti o ne a ich používania v postupoch, a zabezpečuje vzájomnú výmenu najlepších postupov.“

2. Národné výbory uvedené v odseku 1 si vymieňajú informácie o činnosti orgánov pre dobré životné podmienky zvierat a o hodnoteniach projektov a vzájomne sa informujú o najlepších postupoch v rámci Únie.“

Orgány pre dobré životné podmienky zvierat

Prínosy účinného orgánu pre dobré životné podmienky zvierat

Účinný AWB má mnoho výhod pre zvieratá a vedcov, ako aj pre zamestnancov, ktorí pracujú so zvieratami. Zariadeniu poskytuje záruky prostredníctvom

- zlepšovania životných podmienok zvierat, a to vrátane zlepšovania podmienok v oblasti umiestnenia, chovu, šľachtenia, starostlivosti a postupov pri používaní;
- prevzatia vedúcej úlohy pri podpore dobrých životných podmienok zvierat a zodpovednej starostlivosti o zvieratá a používania zvierat, ktoré sa chovajú, držia

alebo používajú na vedecké postupy vrátane poradenstva o plánovanej a prebiehajúcej práci;

- poskytuje poradenstvo v oblasti osvedčených postupov a zabezpečuje ich vhodnú realizáciu;
- poskytuje kritické fórum na zabezpečenie každodenného uplatňovania 3R;
- poskytuje motiváciu a podporu pre dobré životné podmienky zvierat a 3R;
- poskytuje poradenstvo týkajúce sa postupu žiadosti o projekt, najmä podporu pre 3R, pričom prispieva aj naďalej v priebehu projektov;
- je hlavným kontaktným bodom v prípade nesúladu medzi dobrými životnými podmienkami zvierat a vedou;
- zlepšuje spojenie a komunikáciu medzi vedcami a osobami/technickými pracovníkmi zabezpečujúcimi starostlivosť o zvieratá;
- vyvíja vplyv na riadiacich pracovníkov, aby sa zabezpečili vhodné prostriedky umožňujúce vykonávanie kvalitnej vedeckej práce a poskytujúce dobré životné podmienky zvierat;
- zabezpečuje účinné kontakty s národným výborom;
- v rámci komunikácie s prostredím externých zainteresovaných strán podporuje vedeckú činnosť v oblasti laboratórnych zvierat;
- zvyšuje dôveru verejnosti v kvalitu vedeckej práce a starostlivosti poskytovanej v zariadeniach;
- podporuje dobrú kultúru starostlivosti;
- zvyšuje kvalitu vedy.

Štruktúra, zloženie a kompetencie požadované od orgánov pre dobré životné podmienky zvierat

Minimálny rozsah úloh AWB stanovených v smernici zahŕňa širokú škálu technických a vedeckých tém a otázok z oblasti riadenia, ktoré si vyžadujú príspevky od zamestnancov so širokým spektrom vedomostí, odborných znalostí a skúseností. Minimálny počet členov stanovený v článku 26 pozostáva z osoby (osôb) zodpovednej(-ých) za dobré životné podmienky zvierat a starostlivosť o ne a v prípade užívateľských zariadení jedného vedeckého pracovníka. Informácie poskytuje aj určený veterinárny lekár².

² Pojem „určený veterinárny lekár“ uvádzaný v tomto dokumente označuje v zmysle článku 25 smernice „určeného veterinárneho lekára“ a „príslušne kvalifikovaného odborníka, ak je to vhodnejšie“.

Štruktúra

Existuje množstvo faktorov, ktoré môžu ovplyvniť optimálnu štruktúru AWB. K nim patrí:

- charakter zariadenia (chovateľ, dodávateľ, užívateľ);
- veľkosť zariadenia, vrátane počtu priestorov pre zvieratá a ich zložitosti, a počet zamestnancov;
- oblasť výskumu;
- počet a typ projektov a postupov;
- druhy a počet používaných zvierat;
- inštitucionálna štruktúra a organizácia – napr. viacero pracovísk na rôznych miestach;
- štýl riadenia a štruktúra;
- inštitucionálny záväzok (napr. pridelovanie zdrojov);
- inštitucionálna kultúra starostlivosti – môže sa líšiť v závislosti od charakteru podniku, napríklad akademický a priemyselný charakter alebo verejný resp. súkromný sektor;
- ďalšie ciele a úlohy, ktoré boli pridelené AWB v rámci zariadenia.

Vo veľkých a zložitých zariadeniach sú úlohy AWB často rozdelené na menšie časti a realizujú ich špecializované podskupiny s osobitným zameraním (napr. podskupina pre obohatenie prostredia), pričom sa zodpovedajú hlavnému AWB.

Základné spôsobilosti

Na umožnenie splnenia úloh a využitia všetkých výhod účinného AWB by mali byť medzi členmi aj zamestnanci s primeranou úrovňou vedomostí, porozumenia a odborných znalostí v mnohých kľúčových oblastiach. Požadované spôsobilosti sa môžu líšiť podľa konkrétnych otázok, ktoré sa kedykoľvek posudzujú v rámci AWB, a niekedy môže byť potrebné prizvať ďalších odborníkov.

Užívateľské zariadenia

- príslušné právne predpisy;
- etológia zvierat, chov, starostlivosť, zdravie a dobré životné podmienky všetkých druhov v rámci zariadenia vrátane postupov obohatenia prostredia;
- každé R z troch R relevantné pre prácu v rámci zariadenia;
 - alternatívy nahradenia;
 - obmedzenie prostredníctvom primeraných vstupov z návrhov pokusov a štatistiky; šľachtiteľské programy;
 - zjemnenie prostredníctvom zabezpečenia, aby sa zohľadnilo uplatňovanie zásad zjemnenia počas celého života zvierat využívaných na chov a/alebo vedecké postupy, vrátane metód na zmiernenie bolesti, utrpenia a strachu (napr. anestetiká, analgetiká) a určenie humánneho ukončenia postupu;
- posúdenie životných podmienok (vrátane rozpoznanie bolesti, utrpenia a strachu);
- humánne usmrcovanie;

- všetky postupy a zvieracie modely používané v zariadení;
- vedecké disciplíny, v ktorých sa v zariadení vykonáva výskum.

K ďalším odborným znalostiam, ktoré môžu zlepšiť účinnosť AWB, patria:

- komunikačné a medziľudské zručnosti (vrátane prezentačných zručností, vodcovských zručností, zručností ovplyvňovania, organizačných zručností, chápania kolektívnej zodpovednosti);
- vzdelávacie zručnosti;
- prípadne zručnosti zabezpečovania kvality/audit.

Chovné a dodávateľské zariadenia

V porovnaní s užívateľskými zariadeniami vykonávajú chovateľské a dodávateľské zariadenia obmedzenejšiu škálu činností. Preto môžu byť vyžadované základné kompetencie menej rozsiahle. Za nevyhnutné sa však považujú tieto prvky:

- príslušné právne predpisy;
- chov hospodárskych zvierat, starostlivosť, zdravie a dobré životné podmienky všetkých druhov (prípadne vrátane geneticky upravených zvierat) v rámci zariadenia vrátane postupov obohatenia prostredia;
- 3R, najmä zjemnenie a obmedzenie, v súvislosti s ich uplatňovaním počas života zvierat používaných v chovných postupoch;
- posúdenie životných podmienok (vrátane rozpoznania a zmiernenia bolesti, utrpenia a strachu), vymedzené intervenčné stratégie v prípade problémov v oblasti chovu a zdravia a humánne usmrcovanie;
- odborné znalosti o chovných postupoch.

Zloženie – zapojenie väčšieho počtu členov

Vzhľadom na rozsiahle znalosti požiadaviek by vo všeobecnosti bol potrebný väčší počet členov, ako minimum požadované v článku 26, s možnou výnimkou malých zariadení s malým počtom zvierat a/alebo s úzkym rozsahom vedeckých projektov/postupov.

Členstvo by malo byť dostatočne pružné, aby sa zabezpečilo zohľadnenie všetkých aspektov. V prípade príspevkov vedcov sa to môže líšiť v závislosti od vedeckých otázok, ktoré sú predmetom diskusie. Zvážiť možno štruktúrované využívanie externých sietí a odborníkov s cieľom doplniť v prípade potreby členskú základňu AWB.

Napriek tomu, že členom AWB nemusí byť veterinárny lekár, ich informácie sa na základe smernice vyžadujú, keďže sa považujú za veľmi cenné. Preto niektoré členské štáty vyžadujú ich formálne zapojenie do svojich AWB.

Nezávislí členovia (zo zariadenia alebo odinakiaľ) sa tiež považujú za dôležitý prostriedok začlenenia širšieho rozsahu názorov a podpory transparentnosti. Existuje niekoľko kategórií týchto členov. Môžu to byť odborníci z príslušnej oblasti (napr. správanie zvierat alebo náhradné technológie), z rôznych vedeckých disciplín, alebo to môžu byť úplní „laici“. Môžu byť nezávislí od zariadenia alebo od vedeckej sféry, alebo od oboch.

Výhody väčšieho rozsahu členov

- k dispozícii je poradenstvo o širšom rozsahu otázok týkajúcich sa vedy, 3R, životných podmienok zvierat a technológie, čo vedie k zlepšeniu v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a v oblasti vedy, ako aj k identifikácii príležitostí na nahradenie zvierat, zníženie ich utrpenia a postupy zjemnenia;
- podpora pre konkrétne činnosti môže byť rozdelená napr. do podskupín s cieľom maximalizovať využívanie zdrojov a času zamestnancov;
- skupina členov z radov vedcov, z ktorých je možné si vybrať, môže zabrániť akémukoľvek konfliktu záujmov v konkrétnych oblastiach výskumu;
- viac členov znamená prístup k väčšiemu počtu kontaktných osôb (v rámci zariadenia aj mimo neho);
- uľahčuje budovanie povedomia o úlohe AWB a podpory pre ňu v rámci zariadenia;
- nezávislí členovia prinesú nový pohľad na vec a ich zapojenie prispeje k otvorenosti a transparentnosti, ako aj k spochybneniu „*status quo*“;
- zastúpenie vrcholového manažmentu môže zabezpečiť podporu AWB v rámci zariadenia;
- k dispozícii bude „kritické množstvo“ odborníkov, čím sa zabezpečí väčšia príležitosť na diskusiu o osvedčených postupoch a na identifikáciu ďalších možností na zavádzanie 3R.

Problémy spojené s väčším počtom členov

- tlak na zdroje (čas, ľudia, peniaze);
- môže sa znížiť efektívnosť – dospieť k rozhodnutiam najmä vo veľkých a zložitých organizáciách môže byť zložitejšie alebo časovo náročnejšie (viac ľudí a viac pohľadov na vec);
- zachovanie rovnováhy medzi rôznymi schopnosťami v rámci členstva v AWB;
- rozptýlenie zodpovednosti („urobí to niekto iný“);
- zachovanie vyváženej príspevkov od pracovníkov starostlivosti o zvieratá a vedeckých pracovníkov;
- zachovanie dôvery.

Každé zariadenie by malo určiť vhodnú veľkosť a štruktúru so zreteľom na zložitosť zariadenia a požadované zručnosti, berúc do úvahy potenciálne prínosy, ako aj problémy. Výsledkom tohto určenia by mala byť „optimálna veľkosť“, ktorá umožňuje splnenie cieľov AWB v plnej miere. Mal by sa tak zabezpečiť účinný prehľad o starostlivosti a používaní zvierat a odkupovaní zvierat všetkými pracovníkmi, a pozitívne prispieť k zlepšeniu životných podmienok zvierat, účinnej realizácii 3R a lepšej vede.

Plnenie požiadaviek, pokiaľ ide o orgán pre dobré životné podmienky zvierat, zo strany malých chovateľov, užívateľov a dodávateľov

V smernici nie je určené, čo predstavuje „malé“ zariadenie. Dva členské štáty poskytli definíciu pre takéto zariadenia. V jednom je to zariadenie s menej ako 10 zamestnancami, v

druhom zas zariadenie s menej ako 5 zamestnancami, v ktorom sa používa menej ako 50 zvierat ročne.

V mnohých členských štátoch musia všetky zariadenia bez ohľadu na veľkosť plniť požiadavky článkov 26 a 27 prostredníctvom zriadenia AWB.

V členských štátoch, v ktorých majú chovatelia, dodávatelia a užívatelia môžu vykonávať úlohy AWB inými prostriedkami, sa uvedené úlohy musia vykonať aj vtedy, keď nie sú formálne zavedené AWB v súlade s článkom 27 smernice.

Jednou z hlavných výziev v menších zariadeniach je zabezpečiť všetky zručnosti a kompetencie potrebné na existenciu účinného AWB. Takéto zariadenia sa často obracajú na vonkajšie zdroje, aby odstránili prípadné medzery.

Informácie z vonkajšieho prostredia môžu rozšíriť vedomostnú základňu, keďže malé zariadenia môžu byť vystavené väčšiemu riziku, že nebudú stačiť sledovať aktuálne trendy v oblasti vedy o laboratórnych zvieratách.

Takéto vonkajšie informácie môžu mať formu:

- využívania externých odborníkov s osobitnými zručnosťami, a to od prípadu k prípadu, najmä pokiaľ ide o podrobné aspekty vedy;
- zoskupenia zdrojov s inými menšími zariadeniami;
- využívania AWB zriadených vo väčších zariadeniach.

Je dôležité, aby úlohy boli zamerané na plnenie miestnych potrieb a tomu prispôbené.

Niektoré malé zariadenia, najmä ak sú si podobné napr. v práci s hospodárskymi zvieratami, spojili zdroje a vytvorili systém spoločných úloh pre AWB.

účinné riešenie potenciálnych konfliktov záujmov môže byť náročné, najmä ak sa zdroje delia medzi zariadenia.

Určený veterinárny lekár má mnoho potrebných zručností a môže účinne prispieť k plneniu úloh.

Plnenie úloh orgánu pre dobré životné podmienky zvierat

Každý AWB by mal vypracovať platné referenčné podmienky a zabezpečiť istotu, pokiaľ ide o úlohy a zodpovednosti, a úroveň právomocí pre všetkých ľudí v zariadení.

Tieto podmienky by mal manažment zariadenia schváliť a viditeľne podporovať. Dôležité je informovanie všetkých zamestnancov o existencii a úlohe AWB a ich nabádanie k tomu, aby prispeli svojimi návrhmi a aby orgán upozorňovali na záležitosti, ktoré u nich vzbudzujú obavy. Takéto informácie sa môžu poskytovať v dokumentácii určenej na úvodné zaškolenie nových zamestnancov.

Je potrebný účinný komunikačný rámec (často vypracovaný v spolupráci s osobou zodpovednou za informácie [článok 24 ods. 1 písm. b)], aby sa zabezpečilo účinné šírenie

informácií v rámci zariadenia a prípadne smerom k ostatným vedcom/organizáciám mimo zariadenia.

Ďalej nasledujú usmernenia o plnení piatich kľúčových úloh AWB.

i. Poskytovanie poradenstva personálu, ktorý manipuluje so zvieratami, o záležitostiach týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat v súvislosti s ich získaním, umiestnením, starostlivosťou o ne a ich používaním

AWB by mal byť fórom umožňujúcim uvažovanie o nových alebo revidovaných postupov týkajúcich sa starostlivosti a používania zvierat a ich schvaľovanie. AWB môže interne vypracovať na mieru ušité postupy so zohľadnením informácií z rôznych vnútorných a vonkajších zdrojov, ako sú napríklad nové publikácie, účasť na podujatiach v rámci kontinuálneho profesijného rozvoja a kontakty s ostatnými vedcami/zariadeniami.

• Rozvoj miestnych politík a noriem vrátane SOP (štandardných pracovných postupov)

AWB často skúma a schvaľuje vnútorné normy a postupy, pokiaľ ide o aspekty starostlivosti o zvieratá a ich používania a navrhuje aktualizáciu o nové poznatky a zlepšené postupy, ktoré sú k dispozícii. Môže napríklad vydať usmernenia o najjemnejších metódach podávania a odberu vzoriek (napr. množstvá, spôsoby) v prípade používaných druhov, posúdeniach úrovne krutosti, riadení nepriaznivých účinkov vrátane škodlivých geneticky upravených fenotypov, obohatení prostredia, socializačných stratégiách a stratégiách privykania a o použití zvierat vo voľnej prírode.

AWB môže vypracovať odporúčania o tom, ako riešiť výnimky zo štandardných postupov (napr. požiadavky samostatného umiestnenia zvierat) a ako sa takéto výnimky následne sledujú na účely posúdenia vplyvu na zvieratá.

Môže takisto zohľadňovať prvky súvisiace s dopravou (napr. vhodnosť prepravných prostriedkov, otázky súvisiace so zmenou klímy a miestnymi zariadeniami), a najmä tie otázky, ktoré nie sú zahrnuté v iných právnych predpisoch a ktoré môžu mať negatívny vplyv na dobré životné podmienky zvierat.

• Šírenie informácií o normách a stratégiách v rámci zariadenia

AWB zohráva významnú úlohu často v kombinácii s osobou zodpovednou za zabezpečenie prístupu k informáciám [článok 24 ods. 1 písm. b)], aby sa zabezpečila informovanosť zamestnancov o požiadavkách zariadenia týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat, postupov starostlivosti a používania, a aby sa tieto postupy vykonávali. Je potrebné včas upriamiť pozornosť príslušného personálu na zlepšenia alebo zmeny postupov 3R a sledovať ich vykonávanie s cieľom posúdiť vplyv týchto zmien.

Môže sa zväziť aj zriadenie externého vedeckého poradného výboru, ktorý by sa stretával aspoň raz ročne s cieľom posudzovať postupy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, používania a starostlivosti, a účinnosť AWB.

Stále body programu (napr. zdravotné správy od určeného veterinárneho lekára) sa považujú za užitočné pri šírení informácií o nových trendoch v oblasti zlepšenia zdravia a dobrých životných podmienok zvierat v zariadení.

K otázkam, ktoré možno zväziť, patrí pôvod zvierat, štatút zdravia zvierat, zabránenie prebytočným zvieratám a podpora spoločného využívania orgánov/tkanív.

ii. Poskytovanie poradenstva personálu o uplatňovaní požiadavky nahradenia, obmedzenia a zjemnenia a informovanie o technickom a vedeckom vývoji v oblasti uplatňovania týchto požiadaviek

AWB môže k tejto úlohe pristúpiť rôznymi spôsobmi, napríklad prostredníctvom:

- vypracovania a prispievania do usmerňovacích dokumentov o uplatňovaní 3R na účely ich zaradenia do rámca vzdelávania a odbornej prípravy vrátane kontinuálneho profesijného rozvoja v zariadení;
- identifikácie a šírenia osvedčených postupov o 3R napr. skvalitnenie návrhov pokusov a optimalizácia veľkosti skupín;
- zavedenia postupov uznávania a odmeňovania iniciatív 3R a ich vykonávania v praxi;
- interdisciplinárnych iniciatív v oblasti 3R, napr. seminárov so spoločnou účasťou realizátorov/odborníkov pre postupy *in vivo* a *in vitro* s cieľom skúmať možnosti súvisiace s 3R;
- vnútorných diskusií a analýzy na určenie oblastí pre ďalšie stanovenie priorít pre rozvoj riešení 3R v rámci zariadenia;
- aktívnej podpory vedcov, technikov a zamestnancov, ktorí sa starajú o zvieratá, aby spolupracovali na vývoji a zavádzaní zjemnení;
- zabezpečenia toho, aby sa osobitná pozornosť venovala zníženiu a nahradeniu, ako aj zjemneniu – členovia s odbornými znalosťami v oblasti návrhov pokusov a trendoch v oblasti alternatív môžu účinne prispievať k týmto otázkam;
- vytvorenia kultúry 3R v rámci zariadenia – ďalšie informácie o tom, ako možno napríklad pristupovať k tejto otázke, sú k dispozícii na webovej stránke³ NC3RS⁴.

iii. Zavedenie a preskúmanie interných prevádzkových postupov, pokiaľ ide o monitorovanie, podávanie správ a následné opatrenia v súvislosti s dobrými životnými podmienkami zvierat umiestnených alebo používaných v zariadení

Mechanizmy prijaté na splnenie týchto požiadaviek sa budú výrazne líšiť v závislosti od veľkosti zariadenia a povahy a zložitosti vykonávanej činnosti.

³ Národné centrum pre nahradenie, zjemnenie a obmedzenie zvierat vo výskume (Spojené kráľovstvo).

⁴ Inštitucionálny rámec pre 3R <http://www.nc3rs.org.uk/institutional-framework-3rs>.

Všetci chovatelia, dodávatelia a užívatelia by mali mať zavedené a zaznamenávané postupy kontroly kvality. Tieto postupy by mali zahŕňať vymedzenie, rozsah pôsobnosti a povinnosti AWB v rámci zariadenia a príslušné zásady a postupy vrátane postupov na zaznamenávanie, nahlasovanie a riadenie relevantných otázok vrátane mechanizmov na zabráňovanie opätovnému výskytu akýchkoľvek problémov, ktoré vzniknú. Malo by sa zväžiť začlenenie konkrétnych kontrol dobrých životných podmienok zvierat do týchto postupov (je potrebné zohľadniť čo/kedy/ako/ako často/podávanie správ a spätnú väzbu).

Môžu existovať aj iné postupy riadenia so zameraním na prevádzkové postupy nezávislé od AWB. AWB by si však mali byť vedomé akéhokoľvek vplyvu na dobré životné podmienky zvierat, starostlivosť o ne a ich používanie. Mali by požadovať, aby dostávali príslušné správy o takýchto postupoch, a mali by byť podporované v tom, aby k nim prispievali a poskytovali k nim spätnú väzbu.

Nasledujúce návrhy sa týkajú mechanizmov, ktoré pomôžu pri vytváraní a preskúvaní vnútorných postupov. V zariadeniach majú preukázateľný úspech, ich uplatniteľnosť však bude závisieť od povahy zariadenia a pravdepodobne ani jedno zariadenie nebude mať zavedené všetky:

- formálne interné audity zabezpečenia kvality počas projektov/postupov, ktoré môžu zahŕňať informácie z AWB;
- osobitné audity projektov/postupov AWB;
- systémy na sledovanie výsledkov auditu a reakcií;
- štandardný pracovný postup pre riešenie, zaznamenávanie a nahlasovanie prípadov neplnenia povinností alebo obáv o životné podmienky zvierat zistených počas auditov;
- externé audity zo strany klientov;
- kontrola zariadení na umiestnenie zvierat v AWB s informáciami a spätnou väzbou pre vedeckých pracovníkov a zamestnancov, ktorí sa starajú o zvieratá, s cieľom podporiť dobrú kultúru starostlivosti;
- zriadenie (anonymnej) možnosti nahlasovania s cieľom umožniť komukoľvek ohlásiť obavy o dobré životné podmienky zvierat mimo priameho hierarchického vzťahu;
- pravidelné interné preskúmania špecifických otázok, napríklad minimalizovanie prebytku zvierat, preskúmanie očakávanej úrovne krutosti oproti skutočnej úrovni krutosti, a ako často došlo k humánnemu ukončeniu postupu;
- preskúmanie účinnosti zavedených systémov na zabezpečenie toho, aby zvieratá boli primerane monitorované, napríklad každodenným monitorovaním jednotlivých zvierat v klietkach, pozorovaním správania a klinických príznakov a ich zaznamenávaním s použitím „hodnotiacich hárkov“.

Napríklad v usmerňovacom dokumente EÚ o rámci posudzovania krutosti⁵ sa uznáva, že osvedčeným postupom je prijímať „tímový prístup“ k zriadeniu a zavedeniu

⁵ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/pdf/guidance/severity/sk.pdf

hodnotiaceho protokolu životných podmienok pre každú štúdiu. Odporúča sa v ňom tiež, aby AWB zohrávali úlohu pri určovaní protokolov na posúdenie skutočnej krutosti, s cieľom prispieť k zabezpečeniu konzistentnosti. Ako prostriedok podpory konzistentného používania systému sa uvádza aj proces overovania, v ktorom sa porovnávajú závery, ku ktorým dospeli rôzni ľudia.

- prizývanie externých odborníkov na preskúmanie vnútorných systémov a/alebo zariadení pre zvieratá;
- postupy podávania správ o problémoch v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a ich zaznamenávanie, a ak je to potrebné, postúpenia na riešenie na vyššej úrovni;
 - postupy na sledovanie problémov a zabezpečenie ich riešenia a vyriešenia;
 - schopnosť používať systém vedenia záznamov s cieľom sledovať vývoj/opätovný výskyt problému;
 - zabezpečenie určenia zodpovednosti konkrétneho jednotlivca za sledovanie a monitorovanie problémov;
- systém vnútorného následného postupu po formálnych kontrolách príslušného orgánu.

iv. Sledovanie vývoja a výsledkov projektov pri zohľadnení účinku na používanie zvieratá a identifikácia resp. odporúčanie prvkov, ktoré ďalej prispievajú k nahradeniu, obmedzeniu a zjemneniu

AWB môže mať pozitívny vplyv vo všetkých štádiách projektu, a to od včasného plánovania cez proces formálnej žiadosti, monitorovanie prebiehajúcich prác a počas následných postupov po ukončení projektov.

Vstup v štádiu plánovania projektov a žiadosti môže poskytnúť príležitosti na zlepšenie kvality žiadostí, zabezpečiť zavedenie 3R a určiť, či existujú vhodné podmienky a odborné znalosti pre prácu, ktorá sa má vykonávať v rámci zariadenia. Ďalšie informácie a návrhy možno nájsť v dokumente „Usmerňujúce zásady osvedčených postupov pre postupy etického posudzovania“⁶. AWB môžu podobným spôsobom prispieť aj k návrhom na zmeny projektov.

Je vhodné, aby AWB dostával správy po skončení pilotných štúdií týkajúcich sa nových oblastí činnosti, pokiaľ existujú určité nejasnosti o účinkoch postupov na zvieratá.

Preskúmanie projektov v polovici ich trvania, najmä projektov s dlhším trvaním, možno uskutočniť s cieľom zabezpečiť, aby práca úspešne pokračovala a aby sa využili všetky ďalšie príležitosti na zavedenie 3R.

Interné hodnotenie/správa o ukončení projektu poskytuje dobré príležitosti na posúdenie skutočného vplyvu na zvieratá v porovnaní s predpokladaným vplyvom a na stanovenie

⁶ <http://www.lasa.co.uk/PDF/GP-ERPJuly2010printFINAL.pdf>.

toho, či je možné určiť ďalšie príležitosti na šírenie 3R. V tejto súvislosti upozorňujeme na usmernenia EÚ pre vyhodnotenie projektov a spätné hodnotenie⁷.

K ďalším prístupom, ktoré môžu AWB uplatniť, patria tieto:

- AWB môže vyžadovať systém oznamovania akýchkoľvek neočakávaných nepriaznivých účinkov alebo úmrtí, alebo ak pravdepodobne budú prekročené predpokladané hodnoty;
- AWB v spolupráci s realizátorom projektov môže prispôbiť programy monitorovania pre zvieratá podrobené postupom (pozri tiež pracovný dokument EÚ o rámci posudzovania krutosti – uvedené vyššie), ktoré obsahujú:
 - frekvenciu prípadov monitorovania na základe navrhovanej krutosti postupov (určujúcu konkrétne kľúčové kroky počas postupu)
 - odbornú prípravu vyžadovanú pre jednotlivcov, ktorí monitorujú zvieratá (zabezpečuje schopnosť rozpoznať normálne/abnormálne správanie zvierat v súvislosti s uplatňovanými postupmi);
 - kontrolný zoznam alebo vzor ukazovateľov dobrých životných podmienok zvierat, ktoré sa majú hodnotiť počas procesu monitorovania (napr. formálny bodovací systém životných podmienok, ukazovatele jasne stanovujúce humánne ukončenie postupu);
 - vzor preskúmania/prerokovania zistení so zodpovednými výskumnými pracovníkmi;
 - vzor na použitie na konci projektu na účely spätnej väzby pre AWB;
- Na účely obmedzenia duplicitného úsilia môže AWB využívať už dostupné informácie (napríklad tie, ktoré sú uvedené v žiadosti o výskumný grant) o používaní zvierat;
- AWB môže stanoviť postupy na zabezpečenie toho, aby všetci príslušní zamestnanci boli informovaní o postupoch AWB, pokiaľ ide o dohľad nad projektom vrátane toho, kedy sú potrebné informácie, v akej forme a od koho. Môže takisto stanoviť postupy na oznamovanie a riešenie znepokojivých skutočností (informátorstvo).

v. Poskytovanie poradenstva v súvislosti s režimami na navrátenie zvierat do domácej starostlivosti vrátane vhodnej socializácie takýchto zvierat

Hoci v zmysle podmienok smernice (článok 19) je navrátenie povolené, malo by k nemu dochádzať, len ak sú splnené osobitné podmienky, a to tieto:

- a) umožňuje to zdravotný stav zvierat'a;
- b) neexistuje nebezpečenstvo pre verejné zdravie, zdravie zvierat alebo životné prostredie;
- c) prijali sa primerané opatrenia na zabezpečenie pohody zvierat'a.

⁷ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/pdf/guidance/project_evaluation/sk.pdf

Mali by existovať vnútroštátne usmernenia (usmernenia členského štátu) doplnené miestnymi (AWB) usmerneniami o navrátení do domácej starostlivosti, keďže by mohli pomôcť minimalizovať zbytočné oneskorenia v prípade možnosti na navrátenie do domácej starostlivosti.

Usmernenia AWB by mali jasne stanovovať podmienky zariadenia, ktoré musia byť splnené. To by malo zahŕňať aj informácie o:

- okolnostiach, za ktorých môže byť zviera navrátené do domácej starostlivosti;
- spôsobe, akým bolo zviera identifikované ako kandidát na navrátenie do domácej starostlivosti a ako sa v dôsledku zaradenia do programu navrátenia do domácej starostlivosti zachovájú/zlepšia jeho životné podmienky;
- informáciách od veterinárnych lekárov potrebných pre proces a akýchkoľvek vyžadovaných následných opatreniach;
- podrobnostiach o zdraví/používaní/programe preventívnej medicíny, podľa potreby;
- podrobnostiach navrhovaného programu socializácie (podľa dohody s vhodnými odborníkmi);
- kritériách, podľa ktorých sa má posudzovať vhodnosť nového vlastníka/prostredia;
- vymedzených zodpovednostiach a súvisiacich vzoroch vyhlásení nových vlastníkov;
- podrobnostiach o akýchkoľvek následných programoch;
- schválenej dokumentácii pripojenej k zvierat'u;
- tom, ako v prípade potreby priebežne poskytovať poradenstvo novým vlastníkom (napr. prostredníctvom určenej kontaktnej osoby);
- identifikácii potenciálnych nových vlastníkov (Pozn.: spolupráca s charitatívnymi organizáciami a s odborníkmi na režimy navrátenia do domácej starostlivosti sa ukázala ako úspešná);

V publikácii asociácie LASA sú uverejnené ďalšie odporúčania pre navrátenie psov do domácej starostlivosti⁸.

Ďalšie úlohy, ku ktorým môže orgán pre dobré životné podmienky zvierat prispieť

Ústredná úloha, ktorú AWB vykonáva v zariadení, v spojení s dobrým prehľadom, ktorý by mal mať v záležitostiach týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat, starostlivosti a používania, poskytuje tú najlepšiu príležitosť na pomoc aj pri ďalších súvisiacich úlohách v prospech dobrých životných podmienok zvierat, ako aj vedy, ak sú k dispozícii dostatočné prostriedky. Ďalšie navrhované úlohy, pri ktorých môže AWB užitočným spôsobom prispieť k postupom v oblasti životných podmienok a starostlivosti v rámci zariadenia, zahŕňajú:

- Prispievanie k rámcu pre vzdelávanie a odbornú prípravu a jeho obsahu v rámci zariadenia; kontakt s osobou zodpovednou za odbornú prípravu a spôsobilosť [článok 24 ods. 1 písm. c)] s cieľom zabezpečiť, aby poskytovaná odborná príprava a

8

<http://www.lasa.co.uk/PDF/LASA%20Guidance%20on%20the%20Rehoming%20of%20Laboratory%20Dogs.pdf>.

kontinuálny profesijný rozvoj boli aktuálne a primerané, pričom AWB môže pomôcť identifikovať témy vhodné na aktualizáciu znalostí alebo zopakovanie, napr. o anestézii;

- Zohľadňovanie vykonávania súvisiacich právnych predpisov, ako sú napríklad predpisy o preprave živých zvierat a biologickej bezpečnosti;
- Prispievanie k tvorbe a vykonávaniu komunikačnej stratégie zariadenia v oblasti používania zvierat, a to vnútri zariadenia aj navonok;
- Prispievanie k stanoveniu priorít na pridelenie zdrojov v zariadeniach.

Podpora kultúry starostlivosti

Zabezpečenie primeranej kultúry starostlivosti je v záujme každého, pretože sa tým podporia lepšie životné podmienky zvierat, a tým sa skvalitnia výsledky vedeckej práce a všetkým, ktorí sa podieľajú na práci zariadenia, dodajú dôveru v to, že zabezpečenie vysokej kvality postupov starostlivosti o zvieratá a ich používania je dôležitou prioritou.

Samotnou existenciou zariadení pre zvieratá a prostriedkov, ktoré spĺňajú požiadavky právnych predpisov, sa nezabezpečí, že sa budú automaticky dodržiavať aj dobré životné podmienky pre zvieratá a vhodné postupy starostlivosti o zvieratá a ich používania. Všetky osoby zapojené do starostlivosti o zvieratá a ich používanie by sa mali zaviazat' k dodržiavaniu zásad 3R a preukázať starostlivý a ohľaduplný prístup k zvieratám chovaným alebo používaným na vedecké postupy. Bez toho, aby v rámci zariadenia vládla primeraná kultúra starostlivosti, je nepravdepodobné, že sa budú optimalizovať životné podmienky zvierat a výsledky vedeckej práce.

Mix kľúčových faktorov, ktoré podporujú primeranú kultúru starostlivosti v rámci zariadenia, zahŕňa:

- Vhodné správanie a prístup všetkých dôležitých zamestnancov k výskumu na zvieratách má rozhodujúci význam. Riadiaci pracovníci by mali byť oboznámení s otázkami starostlivosti o zvieratá a ich používania a zasadzovať sa za poskytovanie vysokých štandardov starostlivosti o zvieratá. Zamestnanci, ktorí pracujú s náležitou starostlivosťou, prijímajú osobnú zodpovednosť na každej úrovni a sú ochotní prevziať iniciatívu na vyriešenie akéhokoľvek vzniknutého problému. Skrátka, prístup, ktorý nie je založený iba na dodržiavaní pravidiel, ale na pozitívnom a proaktívnom zmýšľaní jednotlivcov a prístupe k životným podmienkam zvierat a humánnej vede;
- Podnikové očakávania vysokých štandardov v súvislosti s aspektmi používania zvierat z pohľadu práva, dobrých životných podmienok zvierat, zásad 3R a etiky, realizovaných a podporovaných na všetkých úrovniach v celom zariadení; zariadenie bude zachovávať vysoký štandard zariadení pre zvieratá a bude mať zavedené stratégie v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Primerane vyškolený personál bude poskytovať zvieratám vhodnú veterinárnu a praktickú starostlivosť;

- Spoločná zodpovednosť (bez straty individuálnej zodpovednosti) za starostlivosť o zvieratá, dobré životné podmienky zvierat a ich používanie;
- Proaktívny prístup k zlepšovaniu štandardov, nielen reakcia na problémy v čase ich vzniku;
- Efektívna komunikácia v rámci zariadenia o otázkach dobrých životných podmienok zvierat, starostlivosti o ne a ich používania a o ich vzťahu k vede;
- Zamestnanci chápu význam dodržiavania predpisov a realizujú to v praxi;
- Osoby s osobitnými úlohami poznajú svoje povinnosti a úlohy;
- Splnomocnení zamestnanci, ktorí sa starajú o zvieratá, a veterinárni lekári – personál starostlivosti o zvieratá a technický personál požívajú rešpekt a sú vypočutí, pričom ich úlohy a činnosti majú podporu v rámci zariadenia;
- Všetky názory a obavy sú vypočuté a pozitívne vyriešené. Personál na všetkých úrovniach v rámci organizácie by mal byť nabádaný k tomu, aby upozorňoval na problémy (t. j. nemala by existovať „kultúra pripisovania viny“), a takisto by sa mala podnecovať primeraná interakcia a komunikácia medzi výskumnými pracovníkmi a zamestnancami, ktorí sa starajú o zvieratá.

Ako možno rozvíjať dobrú kultúru starostlivosti?

Napriek tomu, že kultúra starostlivosti by mala prenikať všetkými úrovňami zariadenia, je nevyhnutné, aby vedúci pracovníci išli príkladom a viditeľne preukázali svoju angažovanosť a podporu v prospech dobrej kultúry starostlivosti v rámci zariadenia.

Výber personálu by sa mal uskutočňovať s použitím na mieru prispôbovaných postupov prijímania zamestnancov, ktoré pomáhajú rozpoznať požadované vlastnosti. Tieto postupy by sa mali prednostne vzťahovať na výber všetkých osôb zapojených do starostlivosti o zvieratá a ich používania.

Riadiaci pracovníci by mali uznať a oceniť úsilie pracovníkov s cieľom podporovať efektívnu kultúru starostlivosti, napríklad ako súčasť kritérií hodnotenia zamestnancov alebo rozvíjaním programov udeľovania ocenení za iniciatívy 3R.

Očakávania zariadenia týkajúce sa dobrých životných podmienok zvierat a postupov starostlivosti by mali byť oznámené všetkým pracovníkom, nielen tým, ktorí sú priamo zapojení do starostlivosti o zvieratá a ich používania. Tieto postupy by sa mali ďalej zdôrazňovať a rozširovať v rámci programov úvodných zaškolení a pokračujúcej odbornej prípravy pre všetky osoby, ktoré používajú zvieratá a starajú sa o ne.

Podnecovanie vzniku kanálov pre formálnu i neformálnu komunikáciu medzi výskumnými pracovníkmi, osobami, ktoré sa starajú o zvieratá a technickým personálom v prospech všetkých s ohľadom na vedu a dobré životné podmienky zvierat. Povzbudzovať k nadväzovaniu kontaktov s organizáciami mimo zariadenia s cieľom tvorby a výmeny osvedčených postupov, napríklad pozývaním hosťujúcich prednášajúcich alebo organizovaním výmenných pobytov zamestnancov.

Úlohy orgánu pre dobré životné podmienky zvierat pri podpore dobrej kultúry starostlivosti

AWB má ideálne postavenie na podporu kultúry starostlivosti a mal by v tejto oblasti prevziať efektívnu vedúcu úlohu. AWB by mali v spolupráci s vrcholovým manažmentom zabezpečiť, aby sa zaviedli vhodné štruktúry na podporu vhodnej kultúry starostlivosti a aby boli tieto štruktúry predmetom kontroly s cieľom zabezpečiť účinné výsledky.

Všetci zainteresovaní zamestnanci by mali byť informovaní o úlohe AWB a mali by byť vyzývaní na to, aby prispeli svojimi nápadmi a iniciatívami k ďalšiemu rozvoju osvedčených postupov.

AWB by mal zaujať kooperatívny, kolektívny a nekonfrontačný prístup pri zachovaní právomoci a dosiahnutí praktickej realizácie odporúčaní

Ďalšie návrhy pomoci AWB pri dosahovaní dobrej kultúry starostlivosti:

- Nabádať vedcov, aby spolupracovali s personálom starostlivosti o zvieratá (a oceňovali jeho prácu);
- Poskytovať novým zamestnancom informácie, pokiaľ ide o úlohy a funkcie AWB, a podporovať ich príspevky;
- Zabezpečiť priebežné zapájanie sa realizátorov/majiteľov projektu do práce AWB;
- Poskytnúť možnosť všetkým zamestnancom a podporovať ich, aby nastoľovali otázky pre AWB a zúčastňovali sa na zasadnutiach AWB;
- Komunikovať so všetkými zamestnancami (prezentácie/informačný bulletin/webová stránka) a šíriť informácie o 3R, zlepšovaní životných podmienok, zmenách stratégie, úlohách ošetrovateľského personálu, školiteľoch a veterinárnych lekároch, ako aj o AWB ako takom.

Vybudovanie účinného orgánu pre dobré životné podmienky zvierat

V právnych predpisoch sa vyžaduje, aby každý chovateľ, dodávateľ a používateľ zriadil AWB. Ak sa úlohy a povinnosti vykonávajú účinne, prispieva to k značným prínosom v oblasti životných podmienok a vedy. Existujú však problémy pri zabezpečovaní efektívnosti, ktoré treba riešiť.

Hlavné rozhodujúce prvky potrebné na dosiahnutie účinného AWB sú:

Prostriedky

Zariadenie musí zabezpečiť dostatok zdrojov – k nim patria zamestnanci, ktorí majú dostatočný čas na venovanie sa úlohám AWB, zariadenia na konanie zasadnutí a administratívna podpora.

Členovia orgánu musia mať dostatok času, aby sa mohli venovať úlohám AWB vrátane zasadnutí, opatrení a následných činností, a aby mohli riešiť otázky v čase medzi zasadnutiami.

Zamestnanci/spôsobilosť

- Členovia vrátane predsedu musia disponovať osobnými kvalitami, ktoré si získajú rešpekt technickej/vedeckej obce;
- Nezávislosť členov, pokiaľ ide o úlohu AWB, ktorí nie sú v konflikte záujmov počas rokovaní a preskúmania projektov;
- Motivovaní jednotlivci (podľa možnosti dobrovoľníci), ktorí podporujú ciele AWB.
- Prepojenia s kľúčovými menovanými zodpovednými osobami podľa smernice [článok 20 ods. 2, článok 24 ods. 1, článok 25, článok 40 ods. 2 písm. b)] – prípadne by mohli byť súčasťou širšej členskej základne alebo siete AWB;
- Členom AWB by sa malo poskytovať vhodné individuálne úvodné zaškolenie a kontinuálny profesijný rozvoj;
- Dostatočné právomoci delegované AWB a viditeľná podpora manažmentu pre AWB – s úzkymi väzbami a komunikáciou s vrcholovým manažmentom a strategickým umiestnením v organizačnej štruktúre zariadenia;
- Zariadenia by mali mať zavedené jasné mechanizmy, aby zabezpečili, že ich odporúčania budú prijaté a aby AWB mal právomoc na vykonávanie všetkých odporúčaní, ktoré majú vplyv na dobré životné podmienky zvierat s cieľom presadzovať svoje rozhodnutia u užívateľov. Odporúčania AWB by sa mali rešpektovať, prijímať, vykonávať a kontrolovať.

Štruktúra

Zabezpečenie vhodnej štruktúry primeranej zložitosti zariadenia.

Komunikácia/viditeľnosť v rámci organizácie

Príslušným zamestnancom by mali byť známe prevádzkové procesy a pracovné postupy AWB vrátane cieľov a priorít (napr. stratégie, ŠOP), ako aj plánované zasadnutia a ich programy, záznam opatrení a následné činnosti.

Veľký význam má vytvorenie jasných komunikačných kanálov (formálnych a neformálnych)

- **v rámci zariadenia:** mali by byť zavedené mechanizmy včasného poskytovania relevantných informácií príslušným ľuďom. Odporúčania by mali byť správne cielené a zamerané na správne publikum. Napríklad:
 - Odporúčania týkajúce sa obohatenia prostredia pre myši by mali byť zamerané na všetky osoby, ktoré sa v danom zariadení zaoberajú chovom myší, starostlivosťou o ne alebo ich používaním,

- Odporúčania týkajúce sa zjemnenia bežne používanej techniky (napr. odber krvi z periférnej žily) by mali byť zamerané na všetky výskumné tímy v rámci inštitúcie, ktoré túto techniku uplatňujú,
- Odporúčania týkajúce sa techniky alebo modelu, ktoré sú špecifické pre konkrétny projekt, by mali byť zamerané na výskumný tím zapojený do uvedeného projektu (napr. realizátor projektu, ktorý navrhuje pokusy; personál, ktorý vykonáva postup(-y); veterinárni lekári a ošetrovatelia zvierat, ktorí poskytujú poradenstvo o humánnom ukončení postupu a monitorovaní zvierat).

Na šírenie odporúčaní sa za užitočné považujú interné webové stránky, malo by však byť sprevádzané individuálnymi oznámeniami prostredníctvom e-mailu alebo pravidelnými aktualizáciami, napríklad vydávaním bulletinu o zariadení/AWB.

- **mimo zariadenia:** napríklad medzi AWB a národným výborom a ďalšími AWB.
- **s príslušným orgánom** zodpovedným za vyhodnotenie projektu: v závislosti od miestneho usporiadania, a ak je to vhodné, by to mohlo zahŕňať interakcie na zabezpečenie primeranej kvality informácií v projektových žiadostiach a v spätných hodnoteniach prístup všetkých členov AWB k relevantným informáciám (vrátane denníkov, databáz atď.)

Výzvy a možné riešenia na dosiahnutie účinného AWB

Výzvy	Možné riešenia
Nedostatočné prostriedky/právomoci/podpora zo strany manažmentu – bez účinnej právomoci zaoberať sa nespolupracujúcimi jednotlivcami alebo zabezpečiť realizáciu odporúčaní alebo nedostatočné prostriedky na realizáciu odporúčaní.	Zvýšené povedomie v rámci vrcholového manažmentu o kľúčových úlohách a povinnostiach AWB možno vyjadriť prostredníctvom povzbudenia/podpory zo strany príslušného orgánu; Prostredníctvom spätnej väzby o kontrolách (podľa článku 34); zverejnených usmernení o úlohe/očakávaní AWB a zariadení napr. dodržiavanie predpisov; dobrej kultúry starostlivosti; vhodného zloženia a zručností; pravidelných stretnutí; účinného riešenia problémov a vhodného vzdelávania a odbornej prípravy
Nedostatočné vedomosti/pochopenie úlohy AWB; nedostatočná odbornosť v rámci zariadenia; neochota zamestnancov dobrovoľne vykonávať úlohy AWB; obavy o konflikt záujmov	Uznanie významu úlohy AWB zo strany manažmentu; zaradenie diskusií o úlohách AWB do programov úvodného zaškolenia a pravidelných hodnotení. Odborná príprava a kontinuálny profesijný rozvoj pre členov AWB Starostlivé zváženie potrebných spôsobilostí

	<p>(zručností, zručností a osobných schopností) a na nich založený proces výberu členov AWB.</p> <p>Analýza nedostatočných vyžadovaných zručností a podpora pri hľadaní externých odborníkov podľa potreby</p> <p>Zabránenie konfliktom je rozhodujúcim faktorom: je potrebné venovať tomu náležitú pozornosť a zaviesť do praxe príslušný postup</p>
Nedostatočná a nekoordinovaná komunikácia zo strany AWB	Podpora zameraná na efektívnu informačnú stratégiu; vybudovanie úzkych väzieb a podpory pre osobu (osoby) zodpovednú(-é) za informovanie
Chýba možnosť hovoriť slobodne	<p>Všetci zamestnanci by mali byť nabádaní k tomu, aby vyjadrovali svoje obavy bez strachu z potrestania. Mala by sa vybudovať inštitucionálna kultúra boja proti šikanovaniu, aby sa umožnila sloboda prejavu a riešenie problémov.</p> <p>Predseda by mal zabezpečiť, aby všetci členovia AWB mali právo aktívne sa podieľať na zasadnutiach.</p>
Práca AWB sa neberie vážne, odporúčania nie sú akceptované alebo zavedené	<p>Riadne posilnenie postavenia AWB – odporúčania by sa mali prijať, pokiaľ neexistujú závažné dôvody tak neurobiť.</p> <p>Vymedzenie vhodných štruktúr: konkrétne pre jednotlivé zariadenia/prispôsobené potrebám jednotlivých zariadení</p> <p>Zabránenie zbytočnej byrokracii: zachovávať činnosti primerané zariadeniu; používať existujúce nástroje; kombinácia oficiálneho a neoficiálneho zaznamenávania</p> <p>Dostatočné právomoci ale pri zachovaní „poradnej“ úlohy a potreba rovnováhy medzi týmito aspektmi.</p> <p>Zachovanie konzistentnosti a kontinuity: v tejto súvislosti môžu byť vhodné prekrývajúce sa funkčné obdobia členov</p> <p>Získavanie spätnej väzby k poskytnutým odporúčaniam: skúmať vplyv odporúčaní</p>

Národné výbory

V článku 49 a v odôvodnení 48 sa opisujú požiadavky na zriadenie národných výborov na ochranu zvierat používaných na vedecké účely v každom členskom štáte. Národné výbory by mali poskytovať príslušným orgánom a orgánom pre dobré životné podmienky zvierat poradenstvo v záležitostiach, ktoré sa týkajú získavania, chovu a umiestnenia zvierat, starostlivosti o ne a ich používania, a zabezpečiť vzájomnú výmenu osvedčených postupov.

Národné výbory by mali uľahčovať jednotný prístup ku stratégiám hodnotenia projektov a zohrávať dôležitú úlohu pri výmene osvedčených postupov v rámci fungovania AWB a hodnotenia projektov v členských štátoch a na úrovni Únie.

Napriek tomu, že v niekoľkých členských štátoch existovali národné výbory pred dátumom schválenia smernice 2010/63/EÚ, ich funkcie sa značne odlišujú. Tieto výbory vo všeobecnosti reagovali na žiadosti príslušného orgánu, ktoré sa často týkali aspektov právnych predpisov, alebo pri tvorbe nových politik, napríklad o geneticky modifikovaných zvieratách, alebo na žiadosti, aby poskytli poradenstvo týkajúce sa konkrétnych druhov práce, napr. kruté postupy na primátoch (okrem človeka). Žiadny z nich nemal významné kontakty s miestnymi AWB.

Národné výbory v mnohých členských štátoch sú v čase písania tohto textu (leto 2014) ešte stále v počiatočných štádiách vývoja, a aj tie, ktoré existovali už predtým, prechádzajú určitou reštrukturalizáciou, aby splňali požiadavky novej smernice.

Prínosy účinného národného výboru

- Podporuje primeranú úroveň súladu a konzistentnosti v otázkach týkajúcich sa starostlivosti o zvieratá a ich používania v rámci členského štátu, a to priamo s orgánmi AWB, prípadne na území členského štátu prostredníctvom regionálnych štruktúr – a v rámci EÚ;
- Podporuje konzistentnosť pri hodnotení projektov v rámci členských štátov – najmä v krajinách, kde hodnotenia vykonávajú dva alebo viaceré orgány;
- V každom členskom štáte zabezpečuje dobrú koordináciu poradenstva/informovania o starostlivosti o zvieratá a ich používaní a medzi AWB;
- Vytvára účinnú komunikačnú sieť s AWB;
- Poskytuje nezávislé informácie pre stratégie týkajúce sa dobrých životných podmienok zvierat a pre postupy v oblasti starostlivosti o zvieratá a ich používania na vedecké účely;
- Môže prispievať k vypracovaniu usmernení týkajúcich sa vykonávania vnútroštátnych právnych predpisov;
- Môže uľahčiť diskusiu o starostlivosti a používaní zvierat vo vedeckých postupoch medzi príslušnými zainteresovanými stranami;
- Môže slúžiť ako centrálny register aktuálnych osvedčených postupov na vnútroštátnej úrovni a zabezpečiť ich účinné šírenie.

Ďalšie zaznamenané prínosy v závislosti od vnútroštátnej štruktúry a platných vnútroštátnych právnych predpisoch sú:

- Zabezpečuje úlohu dohľadu nad poskytovaním odbornej prípravy v členských štátoch;
- Môže pomáhať príslušnému orgánu pri účinnej komunikácii o používaní zvierat na vedecké účely so širokou verejnosťou.

Zloženie a štruktúra národných výborov

Zloženie výboru

V niektorých členských štátoch je zloženie národného výboru stanovené vo vnútroštátnych právnych predpisoch.

Členstvo by malo byť vyvážené s cieľom podporiť dôveryhodnosť a dôveru medzi výskumnými pracovníkmi, skupinami zabezpečujúcimi dobré životné podmienky zvierat a starostlivosť o ne a širokou verejnosťou. K potrebným zručnostiam patria dobré životné podmienky zvierat, správanie zvierat, odborné znalosti o jednotlivých druhoch, odborné znalosti v oblasti veterinárnej medicíny, etiky, vedy, alternatív (všetky 3R), návrhov pokusov, právnych predpisov vrátane regulačných hodnotení/hodnotení bezpečnosti a ochrany zvierat.

Členovia by mali byť vymenovaní v prvom rade na základe zručností a schopností, ako aj perspektív, ktoré môžu priniesť do výboru. Bez ohľadu na ich predchádzajúce pôsobenie by členovia mali byť nezávislí pri výkone svojich funkcií a výbor a jeho členovia by pri výkone svojich povinností nemali podliehať riadeniu zo strany žiadnej inej osoby alebo organizácie.

Všetci členovia by mali mať dobré znalosti právnych predpisov, úloh a povinností národného výboru. V závislosti od predchádzajúceho pôsobenia jednotlivcov môže byť v niektorých prípadoch potrebné úvodné školenie.

Štruktúra/pracovné postupy

Napriek tomu, že národný výbor by mal byť pri svojej práci nezávislý a nestranný, existujú vo všeobecnosti úzke väzby s príslušným orgánom (ktorý môže poskytovať administratívnu podporu a byť zainteresovaný, či už v úlohe členov alebo pozorovateľov).

Štruktúra musí byť dobre koordinovaná, aby sa zabezpečilo, že všetky zariadenia v rámci členského štátu budú zahrnuté do plánov práce/komunikačnej stratégie výboru. To predstavuje osobitnú výzvu v prípadoch, keď pod národným výborom existujú viaceré regionálne štruktúry.

Na uľahčenie pokroku v oblasti podpory jednotného prístupu k hodnoteniu projektov by bola prospešná úzka spolupráca s príslušným orgánom zodpovedným za realizáciu hodnotenia projektov a schvaľovanie projektov.

Aké sú očakávania orgánov pre dobré životné podmienky zvierat od národného výboru?

Od národných výborov sa očakáva, že budú AWB poskytovať poradenstvo o záležitostiach, ktoré sa týkajú získavania, chovu, umiestnenia, starostlivosti o zvieratá a ich používania v postupoch, a zabezpečovať spoločné využívanie osvedčených postupov vo všetkých zariadeniach.

Na splnenie týchto povinností bude potrebná účinná komunikácia medzi národným výborom a všetkými AWB prostredníctvom šírenia informácií a výmeny osvedčených postupov o príslušných témach, ako je napríklad štruktúra a funkcia AWB a vývoj v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a 3R.

Ďalšie faktory, na ktoré môžu národné výbory prihliadať na účely splnenia očakávaní AWB, sú:

- Vypracovanie často kladených otázok (FAQ) a usmernení týkajúcich sa spoločných otázok, ktoré nastolili AWB;
- Vytvorenie fóra na výmenu informácií s použitím moderných nástrojov IT;
- Vypracovanie všeobecných usmernení a/alebo usporiadanie seminárov o spoločných otázkach, ktoré nastolili AWB;
- Vytvorenie systému priamej (a cielenej) komunikácie s príslušným vrcholovým manažmentom, napríklad s riaditeľom ústavu, s cieľom vybudovať alebo posilniť pozíciu, úlohu a význam AWB napr. prostredníctvom pravidelných informačných bulletinov;
- Udržiavanie informovanosti o prebiehajúcich iniciatívach v súvislosti so starostlivosťou o zvieratá a ich používaním, odovzdávanie príslušných informácií AWB. Národný výbor môže pôsobiť ako informačné centrum pre online zdroje a kontakty s inými aktérmi, ako sú napríklad centrá 3R, PARERE⁹, EU NETVAL¹⁰, poskytovatelia odbornej prípravy, združenia pre oblasť vedy o laboratórnych zvieratách;
- Poskytovanie poradenstva v oblastiach, v ktorých majú AWB ťažkosti, napr. ako posúdiť používanie zvierat v oblastiach, ktoré nespádajú do pôsobnosti projektového povolenia alebo na výskum vykonávaný vedcami EÚ v zariadeniach mimo EÚ (ktoré nemusia byť prevádzkované v súlade s normami EÚ a preto môžu ohroziť dobré meno svojich domovských zariadení).

Plnenie úloh národného výboru

V smernici sa národným výborom stanovuje niekoľko cieľov. Tieto ciele sú však veľmi všeobecné, a preto by mohli pomôcť usmernenia o tom, ako ich možno uplatniť v praxi.

Hlavné úlohy (článok 49)

- Zabezpečovanie kontaktného miesta a podpory pre AWB;

⁹ <https://eurl-ecvam.jrc.ec.europa.eu/about-ecvam/scientific-advice-stakeholders-networks/parere>.

¹⁰ <https://eurl-ecvam.jrc.ec.europa.eu/eu-netval>.

- Podpora 3R v súvislosti s poradenstvom pre AWB/príslušný orgán(-y);
- Poskytovanie poradenstva príslušným orgánom (pokiaľ možno proaktívne aj reaktívne);
- Šírenie osvedčených postupov;
- Výmena informácií o prístupe k hodnoteniu projektov na uľahčenie jednotného a harmonizovaný prístupu na vnútroštátnej úrovni;
- Poskytovanie usmernení týkajúcich sa konkrétnych tém v oblasti získavania, chovu, umiestnenia, starostlivosti o zvieratá a ich používania;
- Výmena informácií s ostatnými národnými výbormi.

Doplňujúce/dobrovoľné úlohy na zváženie

- Informovanie v rámci verejnej diskusie o používaní zvierat na vedecké účely;
- Poskytovanie stanovísk k návrhu právnych predpisov/usmernení;
- Poskytovanie návrhov budúcich oblastí výskumu a tém týkajúcich sa starostlivosti o zvieratá a ich používania;
- Poskytovanie vedeckých stanovísk/odborných posudkov na požiadanie;
- Poradenstvo v oblasti uplatňovania rámca pre vzdelávanie a odbornú prípravu v členskom štáte;
- Vnútroštátne opatrenia po transpozícii smernice môžu ustanoviť dodatočné úlohy – napríklad poskytovanie poradenstva o určitých druhoch projektov alebo odporúčaní pre odvolania proti rozhodnutiam o schválení projektov.

Plnenie hlavných úloh národného výboru

i. Poradenstvo pre orgány pre dobré životné podmienky zvierat

Každý členský štát musí uľahčiť prístup svojho národného výboru k všetkým AWB v rámci členského štátu.

Národné výbory by mali komunikovať s AWB/národnými kontaktnými miestami, aby zistili, aké poradenstvo/usmernenia/komunikačné spojenia by mohli byť užitočné.

Návštevy v zariadeniach môžu pomôcť členom národného výboru k lepšej informovanosti o otázkach týkajúcich sa používania zvierat a starostlivosti o ne vo vedeckých postupoch a poskytnúť im ďalšie príležitosti na určenie oblastí, v ktorých by bolo potrebné poskytnúť poradenstvo.

Na účinné vykonávanie poradnej úlohy je potrebné, aby národné výbory mali účinnú komunikačnú stratégiu, ktorá by mohla zahŕňať napríklad:

- stretnutia s príslušnými orgánmi (najmä ak ide o viaceré príslušné orgány),
- stretnutia so zástupcami AWB,
- vytvorenie siete AWB na uľahčenie komunikácie smerom k/od/a medzi AWB.

Národný výbor môže tiež

- schváliť a šíriť užitočný poradenský materiál;

- vytvoriť informačný portál a diskusné fórum pre AWB;
- podľa potreby kooptovať ďalších expertov/vytvoriť pracovné skupiny odborníkov na účely vypracovania odporúčaní týkajúcich sa konkrétnych problémov, ktoré zistil AWB (napr. o posúdení krutosti).

V ideálnom prípade by mali byť zavedené mechanizmy na stanovenie efektívnosti národného výboru a jeho odporúčaní, a to aj zo strany príslušných orgánov a AWB.

ii. Výmena osvedčených postupov pri hodnotení projektov

Táto úloha bude veľmi závisieť od štruktúr na hodnotenie projektov, ktoré sú zavedené v každom členskom štáte. To, či každý národný výbor môže prispieť k podpore jednotného prístupu k hodnoteniu projektov, bude závisieť od niekoľkých faktorov vrátane počtu, zložitosti a rozsahu projektov, a od existujúcich právnych predpisov a usmernení v každom členskom štáte.

K možnostiam, ktoré majú národné výbory k dispozícii na to, aby pokročili v tejto úlohe, ak to dovoľujú vnútroštátne právne predpisy, patria:

- vypracovanie a schválenie usmernení o hodnotení projektov, ktoré môžu zahŕňať poradenstvo pre žiadateľov s cieľom podporiť kvalitu žiadostí;
- Spolupráca s osobami, ktoré vykonávajú hodnotenie projektov, napr. prostredníctvom štatútu pozorovateľa na zasadnutiach. Zámerom je informovať tých, ktorí sú zapojení do procesu, aby sa nezapájali do procesu podávania jednotlivých žiadostí;
- Preskúvanie vzoriek projektov/hodnotenia projektov;
- Preskúvanie výkonnosti členských štátov, pokiaľ ide o dobu schvaľovania projektov (v súlade s článkom 41); získanie spätnej väzby od žiadateľov, pokiaľ ide o postup udeľovania povolení.

Konzistentnosť možno ďalej podporovať prostredníctvom vhodnej odbornej prípravy žiadateľov a hodnotiteľov projektov a pravidelnej kontroly výsledkov hodnotenia projektov. Národný výbor môže posúdiť a/alebo preskúmať obsah takejto odbornej prípravy a všetkých odporúčaní pre žiadateľov/hodnotiteľov.

iii. Úloha národného výboru pri podpore dobrej kultúry starostlivosti

Národný výbor môže prispieť rôznymi spôsobmi:

- Organizáciou národného fóra, ktoré umožní výmenu osvedčených postupov;
- Zabezpečením výmeny osvedčených postupov prostredníctvom zriadenia národného rámca na zhromaždenie, uchovávanie a šírenie informácií o osvedčených postupoch;
- Propagáciou významu a dôležitosti dobrej kultúry starostlivosti pre dobré výsledky v oblasti vedy a životných podmienok zvierat;
- Informovať AWB o ich úlohe podporovateľa dobrej kultúry starostlivosti a podporovať ich v jej vykonávaní;

- Využívaním výhod plynúcich z osobných kontaktov a interakcií v porovnaní s neosobnými „informačnými bulletinmi“ s cieľom zdôrazniť význam dobrej kultúry starostlivosti.

iv. Podpora konzistentnosti opatrení na vnútroštátnej úrovni

Národný výbor môže prispieť takto:

- Prispieť k vypracovaniu a aktívnemu šíreniu schválených chárt/kódexu správania/usmernení na vykonávanie hodnotenia projektu, úlohám/práci AWB, spätnému posúdeniu a netechnickému zhrnutiu projektov;
- Prispievanie k spoločnému rámcu a normám v oblasti rámca vzdelávania a odbornej prípravy.

Šírenie informácií o poskytnutých odporúčaníach národného výboru sa považuje za užitočné, rovnako aj spätná väzba od príslušných orgánov a AWB o tom, ako sa tieto odporúčania realizovali a ako sa ich účinnosť preukázala v praxi.

Zabezpečenie účinného národného výboru

Členské štáty by mali zabezpečiť, aby národné výbory:

- mali dostatok času a zdrojov na plnenie toho, čo sa od nich očakáva;
- mali dostatočné odborné znalosti – členstvo vo výbore sa často vykonáva na dobrovoľnom základe;
- zachovali kontinuitu, pokiaľ ide o členov národných výborov, prostredníctvom rotácie/prekrývania funkčného obdobia prichádzajúcich a odchádzajúcich členov;
- mali aktuálne informácie o vývoji v oblasti starostlivosti o laboratórne zvieratá a ich používaní.

Uľahčenie výmeny informácií na úrovni EÚ

Mal by sa vytvoriť rámec a vhodné nástroje na výmenu informácií medzi národnými výbormi (sieť národných výborov v EÚ).

Na pomoc pri plnení tejto úlohy by mohlo vzniknúť vyhradené diskusné fórum pre predsedov národných výborov alebo vymenovaných zástupcov (napríklad CIRCABC) s cieľom šíriť a spoločne využívať informácie o vnútroštátnych činnostiach a stratégiách.

Na umožnenie komunikácie by sa mal vypracovať zoznam kontaktných osôb/predsedov národných výborov. Mali by sa stanoviť zasadnutia predsedov národných výborov (alebo ich zástupcov) z každého členského štátu s cieľom uľahčiť výmenu skúseností a osvedčených postupov.

Trvalým bodom programu zasadnutí národného kontaktného miesta by mala byť aktualizácia informácií o národných výboroch, aby bolo možné sledovať vývoj národných výborov a diskutovať o otázkach vyvolávajúcich obavy.

Na zasadnutiach národných výborov by mala prebiehať výmena osvedčených postupov týkajúcich sa konkrétnych otázok a mali by sa vypracovať usmernenia o otázkach spoločného záujmu.

Národné výbory by sa mali zúčastňovať na medzinárodných stretnutiach o vede/dobrych životných podmienkach zvierat a prispievať s cieľom ďalej podporovať a rozvíjať prácu národných výborov.

Ak sú k dispozícii národné správy vrátane zhrnutia pokroku, ich zdieľanie sa považuje za dobrú prax.

